

РАЗПОРЕЖДАНЕ

гр. София, 15.10.2021 г.

Във Върховния касационен съд са постъпили предложение от г-н Сотир Цацаров – председател на Комисията за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобито имущество, искане от проф. д-р Янаки Стоилов – министър на правосъдието, както и искане от г-н Иван Гешев – главен прокурор на Република България, които на основание чл. 125 ЗСВ предлагат на Общото събрание на Гражданска колегия на ВКС да постанови тълкувателно решение, поради съществуваща противоречива съдебна практика по смисъла на чл. 124, ал. 1, предл. първо от ЗСВ по следните въпроси:

1. Представяват ли „имущество“ по смисъла на § 1, т. 4 от ДР на ЗПКОНПИ и участват ли при определяне размера на несъответствието, съобразно нормата на § 1, т. 3 от ДР на ЗПКОНПИ, получените от проверяваното лице парични средства с неустановен законен източник, както и сумите от придобитото и впоследствие отчуждено друго имущество, за което не е установен законен източник на средства за придобиването му, в случай че те не са налични в патримониума на лицето в края на проверявания период?

2. Следва ли ответникът да бъде осъден да заплати в полза на държавата паричната равностойност на получените суми с неустановен законен източник, както и сумите от придобитото и впоследствие отчуждено или липсващо друго имущество, за което не е установен законен източник на средства за придобиването му, в случай че те не са налични в патримониума на лицето в края на проверявания период и не е установено преобразуването им в друго имущество?

В посочените материали на председателя на КПКОНПИ, министъра на правосъдието и главния прокурор на РБ е констатирано, че по въпросите е налице противоречива съдебна практика на съдебни състави на различни съдилища, включително и на състави на ВКС.

По отношение на първия въпрос в практиката по приложението на ЗПКОНПИ са формулирани различни становища на съдебни състави относно съдържанието на понятието „имущество“ както като самостоятелно понятие по смисъла на § 1, т. 4 от ДР на ЗПКОНПИ, така и

като елемент от понятието „значително несъответствие“ съгласно § 1, т. 3 от ДР на ЗПКОНПИ.

Формирани са две становища от съдебните състави относно това кое имущество се включва в съдържанието на понятието по смисъла на § 1, т. 4 от ДР на ЗПКОНПИ.

Едното становище, изразено в Решение № 29/12.04.2021 г. по гр. д. № 1021/2019 г. на ВКС, III г. о., приема, че: „Под „имущество“ в нормата на пар. 1, т. 7 ЗОПДНПИ (отм.) се има предвид стойността на всички активи, придобити през целия проверяван период, а не „незаконно придобито имущество“ или „незаконно придобито налично имущество“.

Правната норма има предвид придобитото имущество през целия проверяван период (§ 1, т. 1 от Закона за отнемане в полза на държавата на незаконно придобито имущество (ЗОПДНПИ) (отм.), а не само незаконно придобитото налично имущество в края на периода. В тази насока са и Решение № 137/26.11.2019 г. по в. гр. д. № 468/2019 г. на ВнАС; Решение № 260031/02.09.2020 г. по гр. д. № 94/2019 г. на ОС – Стара Загора; Решение № 90/12.06.2020 г. по гр. д. № 182/2019 г. на ОС – Кърджали; Решение № 383/27.03.2019 г. по гр. д. № 1102/2018 г. на ОС – Пловдив; Решение № 102/30.07.2020 г. по гр. д. № 262/2018 г. на ОС – Разград; Решение № 260009/01.09.2020 г. по гр. д. № 215/2018 г. на ОС – Разград; Решение № 260027/14.10.2020 г. по гр. д. № 233/2019 г. на ОС – Разград.

Другото становище, застъпено в Решение № 97/18.05.2018 г. по гр. д. № 3224/2017 г. на ВКС, IV г. о., приема, че: „Незаконно придобито може да е само имуществото, влязло в патримониума на проверяваното и свързаните с него лица през изследвания период, което е налично в края на този период.“. Това становище е възприето и в Решение № 200/14.02.2019 г. по гр. д. № 4143/2017 г. на ВКС, III г. о.; Определение № 425/31.05.2019 г. по гр. д. № 171/2019 г. на ВКС, III г. о.; Определение № 260/24.04.2020 г. по гр. д. № 4603/2019 г. на ВКС, IV г. о.; Определение № 310/05.05.2020 г. по гр. д. № 219/2020 г. на ВКС, IV г. о.; Решение № 191/15.02.2021 г. по гр. д. № 4768/2019 г. на ВКС, IV г. о.; Решение 147/16.09.2019 г. по гр. д. № 1998/2018 г. на ВКС, ГК, IV г. о.; Решение № 263/18.12.2020 г. по гр. д. № 1293/2020 г. на ВКС, ГК, IV г. о.; Решение № 18/11.03.2021 г. по гр. д. № 476/2020 г. на АС – Бургас; Решение № 205/27.12.2019 г. по гр. д. № 196/2017 г. на ОС – Ямбол; Решение № 45/03.07.2020 г. по гр. д. № 280/2018 г. на ОС – Сливен; Решение № 214/02.10.2017 г. по в. гр. д. № 558/2016 г. на АС – Велико Търново; Решение № 29/02.03.2021 г. по в. гр. д. № 270/2020 г. на АС – Велико Търново; Решение № 260000/21.08.2020 г. по в. гр. д. № 142/2020 г. на АС – Пловдив; Решение № 261827/16.12.2020 г. по гр. д. № 10878/2018 г. на СГС; Решение № 260080/24.03.2021 г. по гр. д. № 116/2020 г. на ОС –

Враца; Решение от 12.04.2020 г. по гр. д. № 110/2019 г. на ОС – Монтана и др.

Две становища са формирани от съдебните състави и относно имуществото, което участва при формиране на несъответствието по смисъла на § 1, т. 3 от ДР на ЗПКОНПИ.

Според едното становище, застъпено в Решение № 191/15.02.2021 г. по гр. д. № 4768/2019 г. на ВКС, IV г. о.: „Основната предпоставка за отнемането е установяването дали между притежаваното от проверяваното лице имущество в началото и в края на проверявания период е налице разлика и в каква посока е тя. Отнемането може да бъде извършено, в случай че имуществото в края на проверявания период се е увеличило в сравнение с това в началото на периода и това увеличение надхвърля посочения в § 1, т. 7 от ДР на ЗОПДНПИ (отм.), съответно в § 1, т. 3 от ДР на ЗПКОНПИ размер.“ В този смисъл е и Решение № 97/18.05.2018 г. по гр. д. № 3224/2017 г. на ВКС, IV г. о.

Според другото становище, застъпено в Решение № 29/12.04.2021 г. по гр. д. № 1021/ 2019 г. на ВКС, III г. о., при формиране на понятието „значително несъответствие“ следва да се има предвид имуществото, придобито през целия проверяван период: „Следователно имуществото, придобито през целия проверяван период, е релевантно дори когато не е налично, защото подлежи на отнемане паричната му равностойност, поради което следва да участва при изчисляването на „значителното несъответствие“.

Така според първото становище „значителното несъответствие“ е налице, когато разликата между стойността на наличното имущество в края на периода и това в началото надхвърля стойността, определена в закона, в случая 150 000 лв., а според второто становище при определяне на „значителното несъответствие“ се взема предвид цялото придобито през проверявания период имущество, а не само наличното в края на проверявания период.

По отношение на втория въпрос също е констатирана противоречива практика по приложението на ЗПКОНПИ, формулирана от различни правни изводи на съдебни състави.

Според едното становище, застъпено в Решение № 29/12.04.2021 г. по гр. д. № 1021/2019 г. на ВКС, III г. о.: „...и в нормата на чл. 72 ЗОПДНПИ (отм.), която постановява отнемане па паричната равностойност на имуществото, придобито през целия проверяван период, което липсва в края на периода и когато ответникът не е доказал законен източник на средства. Следователно имуществото, придобито през целия проверяван период, е релевантно дори когато не е налично, защото подлежи на отнемане паричната му равностойност, поради което следва да участва при изчисляването на „значителното несъответствие“.

Според другото становище, застъпено в Решение № 97/18.05.2018 г. по гр. д. № 3224/2017 г. на ВКС, IV г. о.: „Не може да се отнеме равностойността на имущество, което е преминало през патримониума на проверяваното лице, т. е. не е в негово притежание в края на изследвания период.“ и „Преминаването на блага през патримониума на ответниците, в т. ч. на пари по банкови сметки, има правно значение само доколкото някои от тях са останали в съответния патримониум в края на изследвания период, тъй като ответниците са се обогатили единствено с това, което притежават в края на изследвания период.“. Това становище е възприето и в Решение № 200/14.02.2019 г. по гр. д. № 4143/2017 г. на ВКС, III г. о. и др.

Констатираната противоречива съдебна практика е формирана по дела, образувани по реда на ЗОПДНПИ (отм.) и на ЗПКОНПИ. Разпоредбите на чл. 72 ЗОПДНПИ (отм.) и § 1, т. 1 и т. 7 от ДР на ЗОПДНПИ (отм.) са аналогични на чл. 151 ЗПКОНПИ и § 1, т. 3 и 4 от ДР на ЗПКОНПИ, като съгласно § 5, ал. 2 (нова, ДВ, бр. 1/2019) от ДР на ЗПКОНПИ „Неприключилите проверки и производства пред съда по отменения Закон за отнемане в полза на държавата на незаконно придобито имущество се довършват по реда на този закон“. С оглед действието на разпоредбата съдебните производства, образувани по ЗОПДНПИ (отм.), следва да се довършват по реда на ЗПКОНПИ, предвид което поставените въпроси касаят действащите разпоредби на ЗПКОНПИ.

С оглед горното и доколкото поставените въпроси в предложението на председателя на КПКОНПИ, в искането на министъра на правосъдието и в искането на главния прокурор на РБ ангажират компетентността на Гражданска колегия, на основание чл. 128, ал. 1 ЗСВ следва да бъде образувано тълкувателно дело пред Общото събрание на Гражданска колегия.

Предвид изложеното,

Р А З П О Р Е Ж Д А М:

I. Да се образува т. д. № 4/2021 г. по описа на ВКС, Гражданска колегия, за приемане на тълкувателно решение по въпросите:

1. Представяват ли „имущество“ по смисъла на § 1, т. 4 от ДР на ЗПКОНПИ и участват ли при определяне размера на несъответствието, съобразно нормата на § 1, т. 3 от ДР на ЗПКОНПИ, получените от проверяваното лице парични средства с неустановен законен източник, както и сумите от придобитото и впоследствие отчуждено друго имущество, за което не е установен законен източник на средства за придобиването му, в случай че те не са налични в патримониума на лицето в края на проверявания период?

2. Следва ли ответникът да бъде осъден да заплати в полза на държавата паричната равностойност на получените суми с неустановен законен източник, както и сумите от придобитото и впоследствие отчуждено или липсващо друго имущество, за което не е установен законен източник на средства за придобиването му, в случай че те не са налични в патримониума на лицето в края на проверявания период и не е установено преобразуването им в друго имущество?

II. Определям комисия за изготвяне на проект за тълкувателно решение по т. д. № 4/2021 г. на ОСГК в състав:

- съдия Гълъбина Генчева,
- съдия Маргарита Георгиева,
- съдия Майя Русева, докладчик.

III. Делото да се докладва на комисията за предприемане на действия по т. 7 от Правилата за приемане на тълкувателни решения от ОСГК, ОСТК и ОСГТК на ВКС.

IV. Настоящото разпореждане, заедно с предложението на председателя на КПКОНПИ, искането на министъра на правосъдието и искането на главния прокурор на РБ да се публикуват на вътрешния и външния сайт на ВКС – секция „Тълкувателни дела“.

**ДАРИЯ ПРОДАНОВА –
ЗА ПРЕДСЕДАТЕЛ
НА ВЪРХОВНИЯ КАСАЦИОНЕН СЪД**
(съгласно Заповед № 955/04.10.2021 г.)